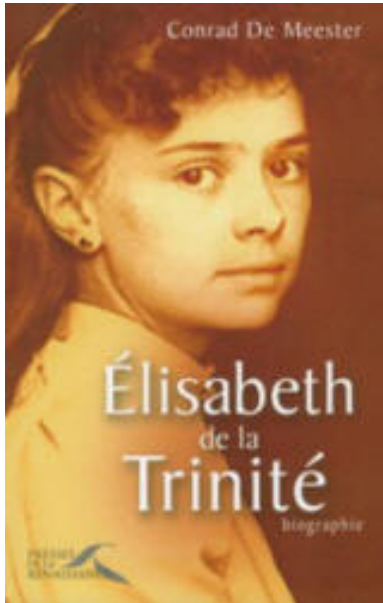

Eeuwfeest Elisabeth van de Drie-eenheid

Interview met Pater Koen De Meester

Naar aanleiding van het eeuwfeest van de zalige Elisabeth van de Drie-eenheid (1806 - 2006) en het verschijnen van het boek

“Élisabeth de la Trinité – biographie”

namen we vanuit het noviciaat te Gent het initiatief om pater Koen De Meester enkele vragen voor te leggen.

Het resultaat willen we graag met u, lezer, delen.

Pater Koen, wat was het uitgangspunt om deze biografie van Elisabeth te schrijven? Het eeuwfeest?

Nee, eigenlijk niet het eeuwfeest. Toen ik vijftientig jaar geleden de “*Oeuvres complètes*¹”, de kritische editie van Elisabeths geschriften uitgaf, voelde ik aan dat er nog één derde ontbrak aan de kennis over Elisabeth, want die haal je uit haar leven. De mens die schrijft, daar kan je nog heel wat meer over zeggen: haar ziel, haar geloof, haar leven en groei, haar geschiedenis. Dat was de bedoeling, maar het heeft een poosje geduurd vooraleer het boek beëindigd werd..

Vijftientig jaar?

Ja ... iets meer nog... Je moet het niet onderschatten. Eigenlijk was het eeuwfeest een goede gelegenheid: ‘*nu of nooit*’.

Welke bronnen heb je tijdens die periode kunnen raadplegen? Er waren natuurlijk haar geschriften, haar dagboek, maar een biografie van iemand staat niet neergeschreven.

Heel verstandige vraag... ik had ze mogen verwachten (*glimlacht*).

Het is toch geen fictief verhaal?

Nee, nee... Het is natuurlijk zo dat ik in die vijftientig jaar niet helemaal stilgezeten heb rond Elisabeth. Ik heb in die jaren heel wat gewerkt om de bronnen te verzamelen. De bronnen waren voor een groot stuk in de Karmel van Dijon, maar daar zat alles nog in dozen, onder het stof, ik heb er ook wel ergens een allusie op gemaakt in het boek: al die documenten in enveloppen – grote en kleine – en niemand wist wat er nog inzat. Ik heb dat alles gelezen en nog veel meer. Verder was er nog een hele correspondentie met de Karmel van Dijon van al die jaren, in pakken, zo groot als van hier tot aan de hoek van de tafel, u zet er dan maar de afmetingen bij ($\pm 1\text{m } 80$). Ook daar heb ik heel wat dingen uit geplukt. Een hele documentatie die volgend jaar zal verschijnen in het boek “*Élisabeth de la Trinité, vue et entendue par les témoins*”.

Een boek dat nog moet verschijnen?

Ja... In feite zijn de biografie en dat documentaire boek tweelingsboeken.

Dus in het documentaire boek komen de documenten die de biografie ondersteunen?

Zo is dat. In de huidige biografie maak ik regelmatig allusie op teksten die in dat boek staan. Vb. in dat boek vind je alle verhalen en getuigenissen die gekend zijn, mooi geordend en gedateerd. Zonder dit afzonderlijk boek had ik op alle bladzijden in de biografie 7 of 8 cm tekst kunnen schrijven en 22 cm voetnoten. Ik overdrijf misschien wat...

Heeft Elisabeth zelf ook verteld over haar jeugd?

Daar is een heel verhaal aan verbonden. Tot de laatste week van haar dood, ging Elisabeth veel bidden in het tribuuntje, dat uitgaf op de kapel, en bad ze ook heel graag in haar cel, in de eenzaamheid, midden al haar lijden. Maar in die laatste week dat ze nog kon opstaan, ging ze regelmatig naar de kamer van de priorin. Dat intrigeerde me: waarom doet ze dat? Andere zusters zien dat, sommigen van hen konden dat verkeerd uitleggen: *“Is Elisabeth niet te veel gehecht aan de priorin, enz”*. Toen is mijn frank (ja ja!) gevallen, voortgaande op heel wat elementen uit de gevonden documentatie. Namelijk de priorin, Mère Germaine, heeft haar uitgenodigd: *“Kom bij mij, en vertel eens over je jeugd”*. Die jeugd kende de priorin niet. Elisabeth is die dagen vaker over en weer gegaan en vertelde, wat de priorin dan opschreef met het oog op het schrijven van de Circulaire over Elisabeth. De priorin had ook het idee opgevat om een boek over Elisabeth te schrijven, wat uiteindelijk de *“Souvenirs”* geworden is. Zij was er van overtuigd, en terecht, dat zij met Elisabeth een heilige in huis had, even goed als Teresia te Lisieux. Vandaar, dat ze vroeg aan Elisabeth: *“Vertel eens over je leven”*. Ze dacht: *“Ik zal dat nodig hebben om dat boek te stofferen”*. En met het oog op dat boek heeft ze later ook aan de getuigen gevraagd: *“Vertel eens uw herinneringen”*. Zo zijn er kortere en langere getuigenissen opgeschreven. Er zijn eigenlijk drie golven: een eerste onmiddellijk na de dood van Elisabeth; een tweede golf van getuigenissen als voorbereiding op het proces van de zaligverklaring rond 1930; en een derde golf voor het apostolische proces in 1963. Dat heb ik samengebracht in het documentair boek dat nog zal verschijnen, mooi geordend, genummerd. Daar wordt naar verwezen in de voetnoten in de biografie.

Zo'n Circulaire, wat moeten we ons daar bij voorstellen?

Al wat je wil...*(lacht)*... Het was de gewoonte na de dood van een zuster, een bericht, een korte levensbeschrijving te verzenden naar de Karmels van Frankrijk. Soms was het maar één blaadje, zo van: ze is daar geboren en is nu gestorven en we bidden ervoor, maar soms was het langer. Bv. bij Thérèse van Lisieux werd onmiddellijk gedacht: *“We gaan meteen maar mikken op een boek, wat de Histoire d'une âme werd”*.

In de Circulaire valt wel de afwezigheid op van haar mooie gebed: *“O God, Drie-eenheid die ik aanbid”*, gewoon omdat de zusters het nog niet gevonden hadden.

Dat prachtige gebed lag in haar kamer...

Ja, de karmelietessen hadden allemaal een schrijfkoffertje, zo groot als een A4-blad en ongeveer zo hoog als mijn boek (*glimlacht*). Daarin bewaarden ze persoonlijke brieven of nota's.

Johannes-Paulus II heeft Elisabeth op 25 november 1984 zalig verklaard en zei “We durven haar vandaag voorstellen aan de wereld. De Zalige Elisabeth schittert voor ons als een nieuw licht. Een nieuwe gids biedt zich aan, veilig en betrouwbaar”. Wanneer heb je die heiligheid van Elisabeth opgemerkt?

Wat me tijdens de werkzaamheden voor de *“Oeuvres complètes”* sterk aangegrepen heeft, is die schitterende heiligheid van Elisabeth. Een intense heiligheid. Hier sta je voor iemand die enorm veel van God heeft gehouden en enorm mee heeft gewerkt, met een onvoorstelbare radicaliteit. Ze wil uit haar explosief karakter alle sporen van eigenliefde bannen. Neem bv. haar nederigheid. Van jongs af aan vermijdt Elisabeth alle mogelijke complimenten. Bv. zij was muzikaal toch begaafd hé, ze studeerde af als *“Premier Prix”*. In een opstel over haar *“fysiek en moreel portret”* had ze heel goed kunnen zeggen: *“Ik ken ook een beetje van muziek”*. Maar geen woord daarover. Ze had de bewuste wil om alles te vermijden wat haar hoogmoed zou kunnen voeden.

Gaf ze dan zelf complimentjes aan andere mensen? Je kan natuurlijk zo verbonden zijn met God dat men de andere mensen uit het oog verliest?

O, Elisabeth was vol attentie voor de anderen. Steeds positief. Ze zegt in haar Dagboek: “*Voortaan zal er geen woord meer tegen de naastenliefde over mijn lippen komen*”. Ook in het klooster was ze zeer dienstbaar. De getuigenissen gaan alle in dezelfde richting: eenvoudig, blij, dienstbaar, ingekeerd en vriendelijk.

En verder, haar totale onthechting. Ze was nochtans mee met haar tijd. Ze was elegant, mooi gekleed. Maar in haar Dagboek zegt ze over elke vorm van eigenliefde: “*Arrache*”, “*brise*”, “*brûle*”. “*Ruk uit*”, “*breek*”, “*verbrand*”. Ze was dood aan zichzelf. Later in de Karmel zei haar zuster dat ze één ding niet meer had: het instinct van zelfbehoud. Ze kenden haar zeer gevoelig temperament. Inwendig was ze een vulkaan, maar ze kon de opkomende lava perfect bedwingen.

Heb je enig idee hoe de huidige paus naar Elisabeth opkijkt?

Hij kent haar. De aartsbisschop van Dijon heeft de “*Oeuvres Complètes*” samen met de huidige biografie aangeboden aan de paus. De Paus zei: “*Oh Elisabeth, Elisabeth*”. Vol bewondering. Het is duidelijk dat hij Elisabeth kent en waardeert.

Waarom werd die bepaalde foto als cover van de biografie gekozen? Er is hier namelijk iets ondefinieerbaars in die ogen van Elisabeth. Ze kijkt de mensen zo recht in het gelaat aan.

Ik heb dat overgelaten aan de uitgever, omdat zij toch wel professioneel denken en dat speelt bij een publicatie mee. Maar ik was blij toen ik deze foto zag. Ik heb veel aandacht gegeven aan de jonge christen Elisabeth, vóór ze religieuze wordt. Hier is ze nog maar 13 jaar, aan de piano. Ze kijkt naar de lezer en zegt: “*Volg me maar*”. Elisabeth had een heel mooie blik, een warme, vurige blik, helder zoals haar ziel. Maar ze lacht niet. Ik denk niet dat ze goedkoop lachte... zoals wij dat doen (*lacht*). Ze weet wat ze wil. Anderzijds bewaart de blik haar geheim.

Zoals Mona Lisa...

Heb je de Brown-code gelezen?... (*lacht*). Sorry, de Da Vinci code...(schaterlacht). Mijn boek bevat natuurlijk ook een overweldigende code: die van de eeuwige liefde zoals Elisabeth ons die laat kennen.

Pater Koen, je hebt over Elisabeth al verschillende boekjes gepubliceerd. Mag dit boek beschouwd worden als “het standaardwerk” waarin alles over Elisabeth’s leven verteld is?

De bedoeling was om een basisboek te schrijven. Men kan nog vele punten verder onderzoeken. Bv. haar beproeving tijdens haar noviciaat. In haar noviciaat heeft ze duidelijk een donkere tijd doorgemaakt, maar mét de Heer Jezus. Van te voren had ze het lijden gewild om Hem: *“Laat maar komen”*, zei ze, ook al is het dan moreel en psychisch lijden. Ze is werkelijk een jonge heilige: vanaf haar achttiende levensjaar zie je hoe ze werkelijk grondig en standvastig openstaat voor de Heer. Haar leven is in voelen, denken, willen helemaal afgestemd op God, dag in dag uit. Een jonge heilige dus. Het is natuurlijk nooit af hé. Wanneer is men heilig...

Maar deze heilige moet moniale worden. Dat is een andere psychologie. Ze komt uit een knusse kleine familie. Ze werd bemind door haar moeder, van wie ze ook zeer veel hield. Toch was zij bereid om op slag te vertrekken om de Heer Jezus te volgen. Ze verlaat haar knusse familie en komt terecht in een groep vreemde mensen, die allemaal hun best doen, maar allemaal verschillende karakters zijn. Ook met de beste wil is het toch anders dan in de eigen familie. Als ik bij mijn broers of mijn zus kom, dan voel ik dat: dit is eigen bloed. Men lacht op dezelfde manier, om dezelfde dingen. Je voelt dat, je weet dat. Als Elisabeth haar familie verlaat voor altijd, heeft zij dat ook moeten verwerken. Een novicenmeesteres zei me: *“Wanneer een jong meisje binnenkomt, in dit grote, eenzame klooster hier, duurt het een hele tijd voor ze in dit nieuwe leven is ingegroeid”*.

Bij het lezen van je boek valt het ontzettend op hoe modern Elisabeth is voor haar tijd. Welke aantrekkingskracht kan ze voor mensen van vandaag hebben?

Zeer belangrijk is dat ze het evangelie volop heeft beleefd als jonge christen, jonge leek. Bovendien, was ze een jonge religieuze. Heel belangrijk is ook dat ze haar relatie tot God innig en warm beleeft, niet in een veelheid van gebeden of uiterlijke vormen. Je kunt dat overal beleven zegt ze, ook als leek in de wereld. Ze stoot door tot de kern van de zaak: Christus bovenal, de Drie-eenheid.

Heel mooi is ook dat ze zo humaan is, zo hartelijk tegenover de mensen, zo gewoon. Ze musiceert, ze danst, ze praat met iedereen... het is echt iemand die leeft in de wind. En toch is ze op slag klaar om alles achter te laten. Ze vullen elkaar goed aan: Thérèse van Lisieux en Elisabeth. Thérèse trekt ons naar beneden, naar de erkenning van onze zwakheid waar de barmhartigheid van God ons tegemoet komt. Elisabeth doet dat ook, maar onderstreept goed hoezeer de Heer ons naar de

hoogte trekt. Ze zegt: *“Het moet toch iets groots zijn, geweldig: dat God ons wil vergoddelijken, dat Hij ons bemint”*. Zij roept ons naar de bergtoppen en die mensen hebben we ook nodig. Mensen identificeren zich graag met grote figuren: Johannes Paulus II, Helder Camara... Elisabeth is een grote ziel. Wat ze vooral doorgeeft is de vrijheid van elk narcisme, van terugblik op zichzelf. Ze is helemaal bewondering voor Christus. Offerande. Ware liefde. Ze heeft geen instinct van zelfbehoud meer.

Is er in je boek een anecdoten waartoe je zelf het meest verwonderd bent? Iets waarvan je denkt dit is de “max”?

Hum... iets moois. Een “max” is natuurlijk haar gebed *“O mijn God, Drie-eenheid die ik aanbid”*, dat de wereld rond gegaan is.

Ik herinner mij ook een mooi getuigenis van een zuster over Elisabeth: *“Ze legde in alles iets groots en daarom gaf ze duizend keer in één keer”*. Dat is mooi gezegd. Dat is ook in haar geschriften zo.

Ik heb natuurlijk ook grappige herinneringen. Voor de *“Oeuvres Complètes”* zocht ik zes maanden naar het autograaf van een bepaald gedicht van haar. Overal. Ik dacht: *“Het kan misschien achter de kast liggen of onder mijn bed, weggewaaid toen het raam openstond”*. Uiteindelijk heb ik het heel toevallig gevonden: het was de enige keer dat Elisabeth een gedicht schreef op de achterkant van een ander gedicht. Dat overkomt je als je de blaadjes niet altijd omkeert...

Als men die in een andere wereld geleefd heb en naar de foto's kijk van Elisabeth, merk ik dat het een mooie vrouw was. Men kan zich wel voorstellen dat een aantal jongens in haar tijd dat ook vonden. Heeft ze ooit een liefdesrelatie gehad met een jongen van vlees en bloed?

Nee. Van jongs af aan voelde ze zich zo bemind en van Gods liefde vervuld dat ze zich niet kon voorstellen dat ze haar hart nog zou kunnen geven aan iemand anders, als je dat bedoelt met liefdesrelatie... Ze voelde zich geroepen, van jongs af aan: er is geen concurrentie meer kunnen zijn. Maar ze heeft wel verschillende huwelijksaanvragen gekregen. Zelfs nog vijf dagen nadat haar moeder haar eindelijk had toegestaan om naar de Karmel te gaan. Die Goede Vrijdag, schrijft Elisabeth een mooi gedichtje, waarin ze aan Jezus zegt: *“Aan de voet van uw kruis, kom ik nog eens vragen Heer, neem mijn hart voor U en geef het mij nooit meer terug”*.

Ze volhardt in wat ze nastreeft?

Ze is een kunstenares, zeer gevoelig, maar inderdaad zeer volhardend in wat ze nastreeft. Ze bewondert de Heer ontzettend: *“Hij is zo mooi. Ik hou zoveel van Hem. En door Hem te beminnen, word ik in Hem omgevormd”*. Maar, tegelijk houdt zij van iedereen. Bv. van Charles Hallo, de broer van haar hartsvriendin Marie-Louise. Die families zagen elkaar elke dag. Haar allerlaatste briefje is aan Charles gericht. Het laatste zinnetje luidt: *“Mon petit frère, in de hemel zal ik nog meer van je houden”*.

Het boek is alleen in het Frans verkrijgbaar. Heb je nog iets in petto voor onze Nederlandstalige lezer? Wat zijn je plannen naar de toekomst toe, want pater Koen, met pensioen, dat is heus niet te doen?

Ik werk aan een kleiner boek over haar zoals ik indertijd *“Met lege handen”* heb geschreven na *“Dynamique de la confiance”* over Thérèse van Lisieux.

Wij kijken er alvast naar uit en houden onze lezers op de hoogte...

We danken pater Koen van harte voor dit boeiende en vrolijke gesprek rond zijn nieuwe boek “Élisabeth de la Trinité – biographie”.

Br. Peter en Br. Rudi

¹ *“Oeuvres Complètes”* in 1991 als één deel uitgegeven te Parijs, Edit. du Cerf. Voor onze lezers willen we erop wijzen dat in 2006 ook het boek *“Concordance - Les mots d' Élisabeth de la Trinité”* werd uitgegeven (Carmel-Edit, Kasteellaan 23, 9220 Moerzeke, 850 blz, 75 euro). Een Concordantie van alle woorden van Elisabeth, waar pater Koen De Meester zijn medewerking aan verleende. Hij schreef het *“Voorwoord”* en *“Essai sur Élisabeth écrivain”*.

*Copyright © Vlaamse Karmel
Burgstraat 46
9000 Gent
Tel: 032 (0)9/225 57 87*